

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 3. pošni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Cella, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 87 • Maribor, torek, dne 6. septembra 1938 • Leto XIII

Sodobni gospodarski položaj

Položaj svetovnega gospodarstva ob koncu prve polovice letošnjega leta ni ugoden ter povzroča zaskrbljenje. Kljub oboroževanju, ki se celo v povečani meri nadaljuje, je svetovni gospodarski položaj v stagnaciji. Poleg Amerike, ki se že skoro leto dni nahaja v težki krizi, opazamo v skoro vseh glavnih industrijskih državah nazadovanje, ki ga ni mogoče tolmačiti le s kratkotrajno prehodnostjo. Več pojavov da slutiti, da bomo prav kmalu prišli v prvi stadij nove krize. Belgija, Anglija, Nizozemska, Norveška, Švedska, Švica in Češkoslovaška delajo že s počasnejšim tempom, ki sicer še ni zavzel tako poraznega obsega kot v USA. Francija se še vedno nahaja v stanju nekakšne gospodarske depresije, ki se še najbrž ne bo kmalu obrnila na bolje.

Četudi moramo priznati, da se gospodarstvo demokratičnih držav nahaja v nekakšnem alarmnem stanju, nas vendar skušajo »statistike« totalitarnih držav prepričevati o visoki stabilnosti, ki je baje pri njih doma. Tako je pr. pred kratkim zapisal neki nemški gospodarski časopis sledeče: Če izvzamemo Daljni vzhod, ki stoji v znamenju japonsko-kitajske vojne, kažeta v najnovejšem času edinole Nemčija in Italija povečano produkcijo in zaposlenost in morda še nekatere južno in vzhodno evropske države, ki jim nemško-italijanska varnost pred krizo prinaša koristi.

Ali je res, da se demokratične države, ki imajo neizmerne možnosti za gospodarsko udejstvovanje in pa finančna sredstva, ne morejo ustavljati novi gospodarski krizi, diktatorske države pa da ne poznajo strahu pred krizo? Človek se mora čuditi, da je ta kriva vera tako razširjena in se zdi, da v zadnjem času celo narašča. Zelo lahko je mogoče svet varati, da diktature ne poznajo brezposelnosti, da se tam kaj gospodarski podvig vedno veča, da tam ni kritičnih pretresljajev in črnih borznih dni. Površni opazovalec pa pri tem pozablja, da stoji ta sigurnost pred krizo na trhljih nogah, da je življenjski standard vsak dan nižji in da se je brezposelnost »znižala« le zato, ker uvajajo diktature podaljšano vojaško in prisilno delo, čemur bi se javno mnenje v demokracijah srdito uprlo. Diktature brž najdejo tako delo, pa najsibo to le modernizirano zidanje piramid! In nekateri nam skušajo to na prisilnem delu in ob lakoti zgrajeno »sigurnost pred krizo« naslikati kot velikanski, da celo etični nalogo! Tam pa, kjer vladata mir in svoboda, grozi kriza? Tam, kjer je pa največja pripravljenost za vojno (ali celo vojna kot na Japonskem) in kjer se delavstvo najbolj izrablja, tam je garancija za »varnost pred krizo«? Nikdar še svet ni slišal večje laži!

Avtarkično urejena gospodarska politika in priprave na vojno v avtaritativnih državah, sili osale države, da morajo žrtvovati svoje gospodarsko, proračunsko in zunanjetrgovinsko ravnotežje na račun povečanega oboroževanja. — Zdi se pa, zadnje čase demokratične države vse bolj spoznavajo, da je treba organizirati kolektivno varnost za svoje gospodarstvo. — Gospodarska usoda je prav tako nedeljiva kot je nedeljiv mir. Da se blaginja demokratičnih ljudstev dvigne in da ne nastopi nova gospodarska kriza, je treba kolektivnih gospodarskih ukrepov. Takrat se bo videlo, da morejo biti le demokracije varne pred krizo in ne diktature, ki danes skušajo naiti svojo rešitev v gospodarski krizi demokracij.

Nürnberški kongres

Kakšne bodo izjave?

Običajni kongres nemških nacistov se vrši od 5. do 12. septembra. Prve dni bodo govori o notranji politiki, dne 12. t. m. pa bo govoril kancler Hitler o zunanji politiki, kjer bo nedvomno podal definitivne izjave glede spora med krkonemškimi Nemci in češkoslovaško vlado, ker bo do takrat vprašanje spora nedvomno preko mrtve točke.

Češkoslovaško vprašanje

Angleška vlada glede čehoslovaškega spora ni sklenila še nobenih ukrepov, ker se nadeja, da se konkretna pogajanja šele prične. Predlog češkoslovaške vlade za pogajanja, ki predlaga kantonalno upravo češkoslovaške republike po vzorcu Švice, se zdi angleškim krogi tako široka baza, da je na njej mogoč sporazum. Nove upravne enote bi imele široko samoupravo in jamstvo, da bodo v njej narodnosti pravično zastopane, ne le v upravi, ampak tudi v uradih.

Vesti, da bo predsednik republike dr. Beneš sprejel Henleina, so verjetne. — Vendar predsednik rajši razpravlja s poslancema Kundtom in Schebekovskim, kakor pa s Henleinom, ki kot poslanec ni prisegel. Pričakovati je zarditega, da se bodo po razgovoru med dr. Benešem in zastopniki krkonemških Nemcev pričela nova stvarna pogajanja, ki jih lahko pričakujemo že z večjim optimizmom.

Zaradi predlaganih upravnih reform bi sedanje republikanske ustave niti ne bilo treba izpreminjati. Kvečjemu bi se ji dodalo nekaj novih členov.

Zanimivo pa je, da češkoslovaško takozvano ljudsko mnenje skoraj veruje, da pride do vojne. To naziranje je bilo

izpočetka zaradi ostrine spora, neodjenljivosti Nemcev, ki, kakor vse kaže, niti toliko samostojni niso, da bi brez tujega vpliva določevali svojo taktiko, precej utemeljeno. Govore celo, da Anglija baje želi vojno, da statuirá eksempl. Angleške oficijelne izjave, kakor tudi javno mnenje tiska, pa stoje na stališču miru in bi Anglija posegla aktivno v spor le, če bi bila češkoslovaška republika napadena. Te definitivne izjave Anglije, Francije, Rusije in opomin Zedinjenih držav ameriških so pa že tako velikega moralnega vpliva, da je bojazen pred vojno zaenkrat manjša.

Henlein pri Hitlerju. — Taktika

Krkonemški Nemci vladnega predloga nočejo sprejeti za podlagu pogajanj ter dajejo izogibajoče odgovore, češ, da niso kompetentni.

Namen zavlačevanja je očividni. — Lord Runciman je zato svetoval Henleinu, da se posvetuje s Hitlerjem, kažoč na težke posledice, če se ne doseže sporazum. V Angliji so uverjeni, da Hitler s svojo politiko ne namerava izživati vojno. Vendar pa je nemška taktika značilna, ker hoče z zavlačevanjem in odklanjanjem o predlogih češkoslo-

vaške vlade samo izsiliti nove koncesije. Negotovost položaja v češkoslovaškem sporu s krkonemškimi Nemci se bo razčistila po povratku Henleina iz Nemčije. Zanimljivo bi bilo, da v Nemški tisk, o teh predlogih, na kateri so bili Hitler, Ribbentrop, Göring, Goebbels in Hess, ne poročajo ničesar. Dne 2. septembra je bil Henlein pri Hitlerju, ki mu je dal navodila glede predlogov češkoslovaške vlade.

Nemčija vali krivdo na Češkoslovaško

Češkoslovaški problem ni napredoval. Nemški tisk hujska dalje proti republiki ter vali krivdo za spór na češkoslovaško vlado. Na Češkoslovaškem nasprotno ugotavljajo, da Nemčija organizira odpor in vrši propagando za poostreitev spora.

Nemški tisk smatra Anglijo (Runcimana) za posredovalko, ki ima nalogo, da izvrši pritisk na češkoslovaško vlado. Istotako svari nemški tisk Francijo (Bonnetta) naj ne prevzema nobene odgovornosti za Češkoslovaško.

Včeraj je pričel nürnberški nacistični kongres. Javnost je radovedna, koliko se dotakne češkoslovaškega problema.

Socialna trenja v Franciji

Kaj pravi socialistični minister za socialno politiko?

Bivši francoski soc. minister dela — kakor se imenuje v Franciji ministrstvo za socialno politiko — Albert Serol je z ozirom na izdane in še nameravane Daladierove ukrepe napisal obširno razpravo, v kateri s tehtnimi argumenti dokazuje, da je treba ohraniti Blumovo socialno zakonodajo in jo še spopolniti, nikakor se je pa ne sme okrniti. Svojo razpravo končuje:

»Tu ne gre za marksizem, temveč prav za demokracijo. Republika je dolžna neprestano zboljšati življenje delovnega ljudstva. Če pa hoče na škodo delavcev dati še nove ugodnosti podjetnikom, nima republika nobenega pomena več.«

Stališče francoskih strokovnih organizacij

C. G. T. — glavna konfederacija dela, to je strokovnih organizacij, je sklenila radi Daladierovih ukrepov to-le:

Eksistenčni minimum

za štiričlansko družino 1800 din mesečno.

Zagrebska delavska zbornica je po svojih strokovnjakih ugotovila, da je v primeri z današnjimi cenami življenjskih potrebščin mesečni eksistenčni minimum za štiričlansko rodbino najmanj din 1800.

Ta plača, ki se smatra pri nas za »boljšo«, pa zadostuje le za borno stanovanje, prehrano, obleko, obutev, luč

Ponovno poudarja, da bodo strokovne organizacije pokazale potrebno razumevanje pri delu v obratih, ki delajo za narodno obrambo. Toda nadure se morajo dogovoriti s strok. organizacijo.

Ostro protestira proti 2. členu Daladierovega zakona, ker predvideva podaljšanje 40-urnika tudi v industriji in trgovini, ki ne dela za narodno obrambo. Ta člen tudi nasprotuje veljavnemu zakonu in ne more veljati, dokler ga parlament ne odobri. Zato poziva delavstvo, da naj tega ukrepa sploh ne upošteva.

V zvezi s tem pošljejo strokovne organizacije ponovno delegacijo k ministrskemu predsedniku in po njegovem odgovoru bodo opredelile nadaljnje stališče. Socialistična stranka se je pridružila temu sklepu.

Kraljev rojstni dan

Dne 6. septembra bo slovesna proslava kraljevega rojstnega dne v vsej kraljevini. Ta dan dopolni mladi kralj 15 let in bo čez tri leta v smislu ustave polnoleten.

Kraljevi vzgojitelji poročajo, da se mladi kralj najpazljiveje pripravlja za prevzem kraljevskih dolžnosti iz rok sedanjega namesništva. Glavna naloga mu je zaenkrat studij in učenje jezikov. Kaže pa tudi zanimanje za glasbo in ima veliko zbirko gramofonskih plošč. Zanima ga tudi ročno delo, kot stavbarstvo. Urejeno ima celo delavnico, v kateri prebije prosti čas, v kolikor se ne iztroši v gojenju telovadbe in sporta vseh vrst, kot je plavanje, smučanje, žogobrc, golf, tenis itd. Hodi pa tudi na lov in ribolov.

Največ mesecev v letu preživi na Dedinju, ostali čas pa na morju ali na Bledu.

Varuhi njegove dedščine, ki jo ima mladi kralj prevzeti po svojem tragično preminulem očetu, imajo veliko odgovornost. Za vprašanje

Poljake skrbe nemški načrti v Baltiku

Pred izpremembo poljske politike.

Vse kaže, da se Poljska odteguje ožjim stikom z Nemčijo. V Gdanskem so nacisti povzročili Poljakom krivice, popraviti jih nočejo. Ustavili so poljske liste. V Nemčiji pa Poljakom ne dajo manjšinskih pravic.

Lord Halifax (angl. zunanji minister) se je sestel s poljskim odpravnikom v Londonu. Razgovarjala sta se o angleško-poljskem sodelovanju v srednji in vzhodni Evropi. Anglija bo tudi v češkoslovaškem sporu vplivala, da dobe tam Poljaki manjšinske pravice. V Ženevi se sestane lord Halifax in poljski zunanji minister Beck, da razgovore nadaljujeta. Britanska vlada bi zaogovarjala tudi zastopstvo Poljske v Društvu narodov. V češkoslovaškem sporu hoče Poljska ostati nevtralna.

Angleški poslanik v Varšavi se je te dni obširno razgovarjal z zunanjim ministrom Beckom o češkoslovaškem vprašanju.

Kritični razplet dogodkov in angleško delavstvo

Važna konferenca angleške delavske stranke.

Širši odbor angleških strokovnih organizacij bo imel v sredo v Blackfordu sejo z odborom delavske stranke. Na tej skupni seji obeh odborov bodo razpravljali in temeljito proučili razvoj kritičnega evropskega položaja.

Angleško delavstvo bo na tem sestanku upotovilo potrebo jasnih računov z reakcijo, ki po vsem svetu grozi človeštvu z vojno ter uničuje civilizacijo s svojimi sadističnimi metodami.

Po hudih bojih zatišje v Španiji

Letalski spopadi

Ob koncu tedna je postalo na španskih bojiščih razmeroma mirno.

Na estramadurskem bojišču so bili do četrtka, dne 1. septembra hudi boji v gorovju Benquerencia, ob železnici Madrid-Badajoz. Tu so nacisti poslali v boj vse rezerve, da vsaj zaustavijo ofenzivo republikancev.

V pokrajini Toledo, južno od reke Tajo, pri Puento del Arzobispo so vladine čete zopet očistile ozemlje, ki so ga zavzeli nacisti s hitrim sunkom, v nameri, da razbremene estramadursko fronto.

Zapadno od Madrida pri Carabanchel Alto so republikanci s 6. minami pognali v zrak sovražne postojanke in se polastili razstreljenih utrd.

Napad na Ceuto

Zelo presenetil je nacisti letalski napad republikancev na Ceuto, dne 28. avgusta. Ceuta leži na afriški obali in je zelo oddaljena od letalskih oporišč republikancev. Bombe iz republikanskih letal so napravile veliko škodo in uničile tudi dve sovražnikovi protiletalski bateriji, ne da bi sama utrpela kakšne izgube.

Republikanska letala so 1. septembra

z uspehom bombardirala avtokolono maroških čet pri Abesi.

Na fronti ob Ebru so republikanci v večjem letalskem boju sestrelili tri Messerschmidt-letala.

Na estramadurski fronti so letala republikancev sestrelila 3 nacistična, pozneje je bilo sestreljeno eno republikansko letalo.

Napadi na odprta mesta

Tuja letala so v preteklem tednu večkrat bombardirala obmorska mesta v Kataloniji, med drugim tudi neki sanitetni vlak. Ubita sta bila dva vojaka in 25 jih je bilo na novo ranjenih.

Francova krivda v Španiji dokazana

Pirenejska meja bo odprta.

Francija je zaprla pirenejsko mejo ob zagotovitvi, da se vprašanje prostovoljcev v Španiji takoj reši. Če bo Franco stvar zavlačeval, bo Francija otvorila mejo ob republikanski Španiji.

Zanimivo je poročilo britske preiskovalne komisije glede napadov na nezaščitene kraje in civilno prebivalstvo. — Poročilo izrecno trdi, da je bilo mnogo

zračnih napadov z vojaškega stališča popolnoma neutemeljenih.

Ruševine v Castellonu

Enakopravnost žene v Mehiki

Izenačenje političnih pravic.

V »divji« Mehiki je parlament odobril zakon, po katerem dobe žene enake politične pravice z moškimi.

Sicer pravi latinski pregovor, da besede ganejo in zgledi vlečejo, toda za Evropo ta pregovor najbrže ne velja več.

Doma in po svetu

Prošnje za zdravljenje pljučnih bolezni v zdraviliščih na državne stroške. V zdraviliščih za bolnike na pljučih je nekaj postelj za bolnike, za katere plačuje država oskrbino celo ali deloma. Prošnje za taka mesta se morajo vlagati pred nastopom zdravljenja na ministrstvo socialne politike, ker se oskrba nudi le tedaj, če je tako mesto prosto. Prošnjam je treba priložiti poročilo zdravniške komisije s točnim opisom in stanjem bolezni ter mnenjem, katero zdravilišče bi bilo primerno za bolnika. Obenem se mora priložiti davčno potrdilo, potrdilo o prejemkih in rodbinskem razmerju.

Znižanje obrestne mere. Narodna banka namerava znižati obrestno mero od 5 na 4½ odstotka. Radovedni smo, ako bodo temu vzgledu sledili tudi denarni zavodi, zlasti tisti, ki imajo velike kredite od Narodne banke. Pocenitev kredita je nujna.

V upravni odbor Glavne zadrudne zveze v Beogradu je bil izvoljen kot zastopnik Zveze gospodarskih zadrug Jugoslavije v Ljubljani zadrudnik Rakovec Franc v Beogradu, za namestnika pa zadrudni revizor Kobler Franc iz Ljubljane.

Kongres pravnikov se bo vršil dne 10. in 11. t. m. v Novem Sadu.

V. balkanski zdravniški teden se je te dni pričel v Carigradu. Iz naše države se bo udeležilo te prireditve 50 zdravnikov.

Švicarski kapital v Jugoslaviji. V zadnjem času je po švicarskih poročilih prešlo v roke švicarskih delničarjev več podjetij v Jugoslaviji, ki so bila prej v rokah dunajskega kapitala. Švicarski kapital se zanima predvsem za rudarska, gozdarska in elektrifikacijska podjetja.

Samo tri države so imele aktivno trgovinsko bilanco koncem prvega letošnjega polletja in sicer so to: sev. Amerika s 631 milijoni dolarji presežka, Kanada s 59 milijoni in Češkoslovaška s 1026 milijoni Kč kot edina evropska država.

Papež namerava zapustiti Italijo? »Sunday Referee« poroča, da se je razmerje med Vatikanom in Mussolinijem ponovno zaostro. Po informacijah Madame Tabouis so nekateri odlični katoliški krogi prepričani, da bo papež v kratkem prisiljen, zapustiti Rim in Italijo. — V Rimu se nahajajo kardinali imajo baje že zadevna posvetovanja.

Rajhovskim katoličanom se pozno odpirajo oči. V nedeljo, 28. m. m. je bilo v rajhovskih katoliških cerkvah prebrano skupno pismo škofov, zbranih v Fuldi (avstrijski tovariši tamkaj niso bili zastopani). Pismo pravi, da napadi na cerkev še niso bili nikdar tako hudi in sramotni. Ta stremjenja gredo za tem, da uničijo cerkev in krščanstvo in uvedejo novo vero, ki nima z Bogom in večnim življenjem ničesar

skupnega. Radovedni smo, kaj bo rekel na to »Slovenec«, ki je zadnje čase v svoji fašistični gorečnosti docela pozabil svoje nemške brate!

Premoženje Judov v Avstriji. »Völkischer Beobachter« objavlja novo cenitev premoženja Judov v bivši Avstriji in pravi, da znaša 307 milijonov angl. funtov, od tega je že 114 milijonov funtov v arijskih rokah (307 milijonov funtov je približno 70 milijard din...).

Graška »Tagespost« prinaša v nedeljski številki z velikimi črkami svarilo za udeležence nacističnega kongresa v Nürnbergu, v katerem jim strogo zabija, da ne sme nihče obmetavati avtomobila, v katerem se bo vozil »Führer« s cvetjem, ker bi to lahko povzročilo silno nesrečo. Nadalje piše list: »Vsled zapore, ki je predvidena, naj tudi nihče ne poskuša skočiti na »führerjev« avto, ker bi to lahko rodilo nedogledne posledice.

Avstrijske samostanske šole zaprte. Kakor poroča »Völkischer Beobachter«, so bile v bivši Avstriji vse samostanske šole odpravljene. Od 1. septembra dalje sploh ne smejo več poučevati, čeprav je bila prvotna namera, da se tem šolam odtegne pravica javnosti. To je hud udarec za nekaj tako mogočen avstrijski katolicizem.

Patriotičen kapital že spet beži. Upravniki ameriške državne blagajne so izjavili časnikarjem, da je sira pred vojno v Evropi povzročil nov močan dotok zlata v Ameriko; na teden ga pride čez 25 milij. dolarjev. Do konca avgusta je ameriška zakladnica sprejela za 13 milijard 92 milij. dolarjev zlata. Da, kapital sme dezertirati... In še obresti vleče od tega.

Republikanci v Španiji. V Španiji republikanci vjele 48 Francovih pilotov, od katerih je bilo 31 Italijanov, 15 Nemcev in samo 2 Španca! Od 43. republikanske divizije, ki je prestopila na francoska tla, je odšlo samo 300 vojakov na Francovo stran, vsi ostali so se pa zopet vrnili v republikansko vojsko.

Avstrijske novice

»Zürcher Zeitung« pripoveduje naslednji dogodek, ki ga je povzela iz glasila nacističnih napadalnih oddelkov »Das schwarze Korps«. V župniji Dorfgastein na Salzburškem prezidava zvonik. Župni upravitelj Andrej Rieser je po starem običaju dal vzditi v zvonik kroniko o sedanji dobi. Ker pa spomenice ni dal prebrati nacionalsocialističnemu županu, je ta dal zid razdreti, da je prišel do kronike. V njej je med drugim bral: Vsi duhovniki smo v teškem položaju. Mnogo duhovnikov so nacisti zaprli in so še sedaj zaprti. Ljudje, ki so podpirali Schuschniggovo vladno, so poslani v zloglasno taborišče Dachau. Katoliških časopisov ni več, temveč so samo nacistični časopisi, ki so polni laži in prevar. Nič ne vemo, kaj se godi. Tisk in radio, vse je v rokah države. Nič se ne more verjeti... »Das schwarze Korps«, ki to dobesedno objavlja, tudi odkritosrčno pove, da se je župniku Rieserju dala prilika, da na licu mesta študira razmere v taborišču Dachau.

Schuschnigg se še vedno nahaja v preiskovalnem zaporu tajne državne policije. Prejšnji teden so ga začeli podrobno zasliševati o njegovem vladanju, zlasti o zunanji politiki. Zasliševanje se vrši dnevno po 6 do 8 ur. Tudi je že bil konfrontiran z nekaterimi pričami oz. osumljenci, n. pr. z bivšim podkanclerjem Winklerjem, s sedanjim ministrom Glaise-Horstensauom, z bivšim drž. podtajnikom Skublom, ki so ga privedli iz Kassla, kjer ima določeno bivališče, itd.

O razpoloženju v tretjem rajhu izve človek, ako na potovanju skozi rajh govori z ljudmi. Naš informator je imel priliko priti v stik z mnogimi avstrijskimi prebivalci in je zlasti razgovarjal z njimi glede Češkoslovaške. Za Češkoslovaško se ljudje zelo zanimajo in občudujejo njeno hrabro zadržanje. Veliko jih je, ki pravijo: »Die Tschechoslowakei ist unsere Rettung!« (Češkoslovaška je naša rešitev!) — tem moramo dodati, da je v rajhu bil popravljen med za vojno navdušeno mladino ta izrek: »Im Mai hol' ich mir die Tschechoslowakei, im Juni kumm i um!« (V maju porabam Češkoslovaško, v juniju pa pridem od tam okoli!) To se ni zgodilo, zato je nervoznost razumljiva.

Za beograjski delavski zlet

ki se bo vršil v Beogradu dne 10. in 11. t. m. je dovoljeno 50 odst. znižanje za vožnjo po železnici. Vožnja se mora izvršiti od 8. do 11. povratek pa od 10. do 13. septembra ob običajnih formalnostih.

Boji v Palestini

V Palestini je v mesecu avgustu poginilo v raznih bojih in zavratnih napadih 266 oseb, to je, 19 Angležev, 193 Arabcev in 48 Židov.

V ogledalu

Tako poroča ljubljanski radio! Te dni je ljubljanski radio poročal, da je neki parnik na odprtem morju rešil dva nesrečneža, katere sta bila že popolnoma izčrpana. Rešenca, da sta izjavila, da sta s čolnom pobegnili, da se rešita iz rdečega pekla. — Iz Marseja pa poročajo, da je nek parnik pripeljal dva Švicarja, katerima se je posrečilo s čolnom pobegniti iz frankovega taborišča in da sta oblasti poslali, naj ju nikakor ne odpravijo v Švico, temveč v Barcelono. — V čigavi službi je neki ljubljanski radio?

Poletje

MAKSIM GORKI

(Prevel Tone Maček.)

52

Moj soimenec me je gledal s svojimi okroglimi očmi in tiho pihal sapo skozi nos... znak, da je bil jezen.

— Zakaj mi nisi tega prej povedala? — sem jo pokaral.

— Pusti to! Samo pomeril bi v tebe, — pa bi imel pogreb in sedmino, in gotovo. Čeprav je napol zmešan, vendar čuti svojo oblast!

— Mar je res zmešan? — je vprašal Jegor.

— Kaj pa drugega!

— Streslo jo je, zakrila si je oči in zastokala:

— Cisto blazen je, pri bogu! Pravil je, poslušaj,

povedal ti bom neko stvar, a ti mi priseži, da ne boš nikomur povedala o tem. Jaz sem mu rekla — ne pripoveduj, za Kriščevo voljo, prosim te, ne maram slišati! Nikomur drugemu, je rekel, ne morem povedati, a povedati moram, in spet je zahteval prisego. Psoval me je, njegov ostudni obraz je postal siv, oči — kakor pri mrliču, motne, in govoril je — kar ni bilo mogoče razumeti!

Rahlo a zahtevajoče je Jegor vprašal:

— A vendar, o čem pa je govoril?

— Ničesar nisem razumela! je vzkliknila Varja,

vrgla šivanje od sebe in skočila k ognjišču, kjer je zakipeł samovar. — V njegovi glavi je vse razmetano in zmešano. Vas on strašno črta, a obenem se vas boji, Kuzina psuje — stari hudič, bogoodpadnik da je bojda, vso dušo mu je preobrnil, življenje uničil, da je čarovnik in krivoverec! On vse ve: za vaše sestanke in shode po vaseh, da se je gozdarjev ubegli sin vrnil, vse, — vse mi je danes povedal!

— Tako! — je mirno rekel Jegor.

— Načvekal se je in nalajal, potem pa je spet začel žalostno tuliti, — odreci se jim, zapusti jih, čeprav so navidezno resni in skromni, so vendar to najbolj strašni ljudje, oni pripadajo, je rekel, tajnemu farmazonskemu zakonu, smrti se ne bojé, po vsem svetu imajo tovariše in podpornike, oni bi radi vse meje odpravili, iz vseh držav napravili eno in hočejo da bi nikoli več ne bilo vojne...

— Slišal je nekje zvoniti! — je z veseljem smehom rekel Jegor.

— In vse tako naprej! — je z začudenjem pripovedovala Varja in ropotala s posodo, — preklinja vas in psuje, potem pa se naenkrat začne smejati, — oni, pravi, so bedaki, nič ne bo po njihovem, predno do tega pride, bodo vsi pomrli, pobili bodo drug drugega in gotovo! In spet začne o svojem, — veš, pravi, povedal ti bom neko reč, a ti mi priseži pri Bogu, da boš molčala. Kričala sem — tak izgini že, nečisti duh, ne maram te slišati! Potem je za trenutek obmolknil in povesil glavo in spet vprašal: mar se tudi ti ničesar ne bojiš? Veš, je rekel, imam pre-

cej denarja, hočeš, — dam ti denarja? Pojdi, sem rekla, tja doli v mlin, tam dobiš za denar, mene pa pusti, za Kriščevo voljo!

Lice ji je gorelo, glas užaljeno drhtel in roke so se ji tresle.

— Da bi se mu jaz prodajala? Mar nima dosti drugih bab na vasi? On pa, tak orjak, močan in zdrav, ti zleze v dve gubi, momlja in maha z roko: Kjer ni več bojazni — tam je vse končano! Vse se zruši, vse propade! Svet, je rekel, se je samo s strahom vzdrževal! In spet je začel lezti k meni, za prsa me je grabil, ščipal, prosil naj z njim ležem — že sem mislila pograbiti za nož!

Zaihtela je in sklonila glavo. Jegorjevo lice je okamenelo, spodnja čeljust mu je izstopila, stegnil je roki in stisnil vseh deset prstov v eno pest, ki jo je nepremično gledal. Meni pa je bilo, kakor da sedim na žerjavi, kakor da se klop pod menoj ziblje in stene plešejo okrog mene, v očeh pa mi je bilo vse zeleno.

Varja je govorila tiho, skozi solze:

— Odšla bom v mesto! Izmučil me je, ne morem tega dalje prenašati in molčati! Nisem hotela govoriti o vsem tem — čemu, sem si mislila, bi vznemirjala ljudi z babjimi zadevami... Ali danes me je tako izmučil, da sem se komaj še na nogah držala, nič več nisem imela moči in sem samo mislila, — Mati Božja, pomagaj mi! Zdaj, zdaj me bo pograbil in osramotil, prekletnik!

(Dolje prihodnje.)

Iz naših krajev

ZAGORJE OB SAVI

Informirani smo, da se pri železniški direkciji v Ljubljani sestavlja načrt voznega reda za prihodnje leto. V interesu vse zagorske okolice opozarjamo železniško upravo na potrebo podaljšanja zveze osebnega vlaka, ki vozi sedaj iz Ljubljane ob 12.45 in pride v Litijo ob 13.26, Zagorja. V Litiji čaka ta vlak 38 minut, nato odpelje ob 14.04 proti Ljubljani nazaj. Ker vozi vlak od Litije do Zagorja le 22 minut, bi se čisto lahko uredilo tako, da bi ta vlak odšel 8 minut poprej iz Ljubljane in vozil do Zagorja ter prišel nazaj v Ljubljano ob istem času kot sedaj. Mislimo, da imamo pravico, da to zahtevamo, ker če pogledamo osebni promet, bomo videli, da je zagorska postaja visoko frekventna. Koliko bi potujoči Zagorjani pridobili na času.

JESENICE

Čudno romanje razglednice. Prijatelj našega lista nam je pokazal razglednico, ki je bila zanj odposlana 13. avgusta iz Garde v Italiji. Naslov je bil: Jesenice-Sava, Gorenjsko. Italijani so napisali poleg: »Čecoslovackia« in razglednica je potovala na Češko. 19. 8. je bila v kraju »Jesenice u Podbořan, ČSR«, 22. je bila v kraju »Jesenice u Sedlce«; potem so jo šele poslali v Jugoslavijo. Dasi je bilo na karti napisano »Gorenjsko«, je potovala najprej na »Jesenice na Dolenjskem« in potem, ko so na karto trikrat napisali »Gorenjsko«, je 26. t. m. srečno priromala k nam. 13 dni je rabila, da je prepotovala iz Italije v dva kraja na Češkem, potem na Dolenjsko, dokler ni dosegla cilja. 14. avgusta, ko je dosegla ČSR, bolj cilja. Še bo treba malo propagande in razgledanj!

Zamude vlakov, ki so v zadnjem času na naših progah, postajajo vedno bolj mučne. Potniku, ki potuje nekam, in želi priti ob določenem času na cilj, je to sploh nemogoče. Zamude zmešajo vse. V nedeljo so imeli: osebni vlak št. 912 25 minut zamude, brzovlak št. 10 20 min., brzovlak št. 6 10 min., osebni vlak 8613 iz Kranjske gore 49 min. in osebni vlak 913 proti Ljubljani je odšel z zamudo 55 minut, ki jo je do Podnarta povzročil na 60 minut. V ponedeljek je odšel brzovlak št. 3 proti Ljubljani s 100 minutno zamudo. Vlaki vozijo in prihajajo kakor pač prihajajo in je vozni red le peto kolo pri vlaku. Naj se vendar že nekaj ukrene. Nič ni bolj mučnega in nerodnega kakor po cele ure čakati na vlak. Najprej je treba ukreniti nekaj z Nemčijo, ki pošilja vse vlake s strašnimi zamudami k nam in ti potem povzročajo stalne zamude. Na gorenjski progi, ki je enotirna, zadošča zamuda enega vlaka, pa je zamujeno ves dan vse. Dalje je treba pospešiti popravilo proge, ki jo popravljajo na mnogih mestih in morajo vlaki zmanjšati brzino. Končno pa naj se napravi več izogibovalnih postaj. Med Radovljico in Podnartom ni nobene. Vlaki morajo ali tu ali tam čakati in s tem se zamude že povečajo. Res bo treba nekaj ukreniti, da bodo vlaki še obdržali svoj pomen in ne bodo vsega poslovnega življenja samo zavirali.

Zvočni kino Radio predvaja v torek (na praznik) ob pol 9. uri zvečer, v sredo ob 3. uri pop. za mladino, v četrtek (na praznik) ob 3. uri pop. in pol 9. uri zv. domači zvočni film »Poleti, Sokol sivi«. Film je iz življenja v sokolskem letnem taborišču pri Bledu. Cene znižane. — Šledi: »Gospod podnajemnik«.

SELNICA OB DRAVI

Premiul. Dne 20. avgusta so potegnili iz Drove utopljena Seršena, delavca v tovarni za dušik v Rušah in stanujočega v Selnici ob Dravi. Bil je pošten, tih in mirnega značaja ter splošno priljubljen med sodelavci, kar je tudi pokazal njegov pogreb, na katerem je igrala godba ruske gasilske čete, ob odprtem grobu pa se je v imenu delavstva poslovil od umrlega. Jug. Ob tej priliki čuti delavstvo dolžnost, da se javno zahvali gospej Vračko Alojziji, pri kateri je bil pokojnik na hrani, ki se je prav po materinski pobrigala za njegov pogreb, medtem ko se od sorodnikov nihče ni zmedil zanj.

MUTA

Delavski izleti in utrjevanje mezd. Poročali smo zadnjič v dopisu iz Ruš, kako se je tudi »nacionalizirana« železarna na Muti z inozemskimi kapitalisti in solastniki in direktorji oprijela najnovejše mode tujih podjetnikov za prirejanje delavskih izletov. Istočasno pa zavpuščajo to podjetje eden za drugim naši slovenski delavci, ker ne morejo živeti z beraškimi mezdami tega »nacionalnega« podjetja, ki še kar naprej krši najosnovnejše jugoslovanske socialne zakone, izdane v zaščito naših

MARIBOR

Le nikar ne slepomišite! »Slovenec« vodi od časa do časa papirnat boj proti inozemskim namesčencem. Te dni se je zopet spraval nad namesčence Mariborske tekstilne tovarne, ki bi bili morali že davno zapustiti našo državo, pa so še vedno v Mariboru in to kljub telefonično sporočenemu izgovorskemu povelju banske uprave. »Slovenec« naj nikar ne slepomiši, ampak naj raje pove, kdo je preprečil, da telefonsko naročilo banske uprave ni bilo izvršeno. To zanima javnost in »Slovenec«, ki vso zadevo tako dobro pozna, bo gotovo vedel, na kateri gumb je treba pritisniti, da to doseže. V zvezi s tem je zanimiv tudi konec članka v št. 201 »Slovenca«. List namreč piše, da je vodstvo tovarne zagrozilo z odpustom vsega osebja, ako bi izgnali vodjo predilnice in pravi: takšno postopanje je kaj slabo priporočilo za prizadevanje solastnika tovarne, da bi si pridobil naše državljanstvo, četudi še ni izpolnil za potrebne pogoje. — »Slovenec« računa z neuko javnostjo, namesto, da bi ji natočil čistega vina. Povejte vendar raje, kdo piše prošnje in intervenira za solastnika tovarne, četudi še ni izpolnil potrebnih pogojev, da bi si pridobil naše državljanstvo. Ker vi ne poveste, povemo mi, da je mož, ki to dela visokougledni član »Slovenčevega« tabora in da je solastnik tovarne, za katerega gre — žid. Pa ne mislite, da smo mi proti temu, da dobi žid naše državljanstvo (kakor je rekel »Slovenec«) vemo tovarnarji, da so v občinski seji delavski zastopniki bili proti temu, da se mu da zagotovilo sprejema v občinsko zvezo, do čim so vsi ostali bili za), ampak hočemo enkrat za vselej razkrinkati dvojno moralo gospode, ki v javnosti hujša proti židom in sipa javnosti pesek v oči, za kulisami pa intervenira za tuje in se brati z židi.

Weingartenbesitzerji bi radi zaprli vse ceste, ki vodijo mimo njihovih vinogradov. V ta namen so dali posebno opozorilo v »Marburger« in v katerem nujno priporočajo vsem, da naj v izogib konfliktov s čuvaji ne hodijo po potih in cestah, ki vodijo skozi s trto obraščeno ozemlje. Čuvaji imajo najbrž strog nalog in da ne bo sitnosti, naj ljudje opuste svoje izprehode. Gospodom »Weingartenbesitzerjem«, s to in onostran meje bodi povedano, da so ta njihova opozorila odveč; ceste in poti, ki so javnega značaja, so vsem dostopne. Kdor pa hoče svoj vinograd prav posebno zavaruovati, naj se preseli v vinograd in čuva v njem noč in dan, do trgate. Opozorilo »Weingartenbesitzerjev« so čitali tudi škorci, ki so pri tem — na široko odprli svoje kljune...

CELJE

Kolektivna pogodba za celjske mizarske pomočnike podpisana. V ponedeljek, dne 29. avgusta je bila na mestnem poglavarstvu v Celju podpisana pogodba, s katero so vsaj delno urejene delovne razmere za mizarske pomočnike. Pogodba velja za vsa mizarska podjetja v območju mesta Celja in v 15 km oddaljenem okolišju v celjskem srezu. Delovni čas v obrtnih obratovalnicah je določen na največ 60 ur tedensko, za industrijske obratovalnice pa na 48 ur tedensko. Nočno delo se mora plačati s 100 odst. pribitkom, običajno prenočeno delo pa s 50 odst. poviškom, kakor predvideva zakon. Mezde so določene tako-le:

- a) po izužitvi do treh mesecev din 3,50;
- b) po izužitvi do enega leta din 4.—;
- c) od 1 do 3 let zaposlitve din 4.— do 4,50;
- d) od 3 do 5 let zaposlitve din 4,50 do 5.—;
- e) od 5 let dalje zaposlitve din 5.— do 6.—.

Oni delavci, ki so imeli doslej višje mezde, sedaj iste obdržijo. V slučaju pomanjkanja dela

državljanov. Pri sodišču se oglašajo delavci, ki imajo terjati čez din 1000 mezde samo na razliki med prejeto mezdo in minimalno mezdo, ki je predpisana z ministrskega naredba od 1. avgusta 1937 naprej. Podjetje, ki bi rado metalo javnosti v oči pesek blagohotnega postopanja z delavci s prirejanjem izletov in podpiranjem Ciril-Metodove družbe, v isti sapi prikrajšuje našega reveža, državljana celo za mezdo, ki jo predpisuje zakon kot najnižjo. Pa ne samo to, delavci teh nacionalnih prvobornih delavcev morajo opravljati nadure, ne da bi prejeli za to plačilo 50 odst. poviška k tej naj-

Kaj pa z dobroti, ki so bili namenjeni za taborjane? V zvezi z prireditvijo tabora v Mariboru je bilo razglašeno, da bo med udeležence razdeljena cela vrsta daril, ki so jih v ta namen darovali najrazličnejše tvrdke. Darila bi se bila razdelila na podlagi žreba in so bile v ta namen legitimacije opremljene s številkami. Mogoče nam pojasni prireditveni odbor kaj je sedaj s temi darili? Mogoče je bilo že kaj razglašeno, toda nam kakšen podoben razglas ni bil dostavljen v objavo.

Ali bo svinavka povzročila podražitev mesa in slanin? To vprašanje se pojavlja sedaj v pogovorih naših gospodinj docela upravičeno. Vsled prepovedi sejmov in zapore bo preskrba trga z mesom vedno težja. Odsotnost špeharjev, ki ne smejo več klati, bo pa zlasti do prinesla k povišanju cen svinjskemu mesu in slanini. Ako začno rasti cene, bo dolžnost občine, da se pobriga za aprivizacijo. Sploh bi bilo prav, ako bi občina že sedaj povedala kaj namerava za ta slučaj. V zvezi s temi omejitvami je kaj lahko mogoče, da bo pričelo primanjkovati tudi mleka oz. da se bo podražilo. To bi bil pa še najhujši udarec.

Gostilna „Grlič“ pod Urbanom

toči novi sladki vinski mošt po 8 Din. Vabljeni vsi!

»Zaroka na Jadranu« je naslov nove opere, ki jo je uglasbil režiser in skladatelj G. P. Rasberger. Besedilo je napisala njegova hčerka G. Milena Rasberger-Fisaher. To je že tretja opera, ki jo je uglasbil G. Rasberger.

»Neodvisno gledališče« nastopi po svojem prvem uspehu zopet z razširjenim programom v petek, dne 16. septembra, v veliki kazinski dvorani. Kitajsko dramsko pesnitvo »Breskov cvet« in Shakespearjevega »Piramo in Tizbo« režira Fran Žizek.

Obrtniški tečaj. Pripravljajo se v Mariboru obrtni knjigovodski tečaj, tečaj za strokovno računstvo, mizarski risarski tečaj. Interesenti naj se javijo osebno ali pisмено v obrtnopospeševalnem referatu na sreskem načelstvu.

Takso za orožne liste je treba plačati pri predložitvi mestne policije do 1. oktobra t. l. Sicer sledi občutna kazen.

Vsi živinski in semni sejmi v mestu so do nadaljnjega ukinjeni radi nevarnosti širjenja svinavke. Prepovedan je vsak promet s parkljarji. Psi in kokoši morajo biti doma zaprti. V klavnico se smejo voziti svinje le z avtom, vse živali v klavnici se morajo sproti poklati. Špeharji ne smejo v mestno klavnico.

se mora vse zaposlene delavce enakomerno zaposliti. Za dela, ki se vršijo v nad 10 km oddaljenem kraju od podjetja, se plača na normalno urno mezdo še 30 odst. pribitka po kategoriji, za dela izven dravske banovine pa 50 odst. pribitka. Za dela do 5 km od kraja podjetja pomočniki ne prejmejo nič poviška, od 5 do 10 km pa prejmejo din 8 pribitka dnevno. Podjetja so pristala tudi na to, da si delavci lahko izvolijo delavske zaupnike tudi po skrajšanem volilnem postopku, četudi je v delavnicah izpod 10 delavcev. Istotako so priznane vse obstoječe delavske strokovne organizacije. Pogodba je veljavna za 6 mesecev, po preteku tega roka pa jo je mogoče vsakega 1. v mesecu odpovedati z enomesečnim odpovednim rokom. Odpoved je sporočiti s priporočenim pismom. Ako se pogodba ne odpove, se avtomatično podaljša do odpovedi. Žal, da za pomočnike nikakor ni bilo mogoče doseči tudi plačanega dopusta. Pogodbo je sklenila JSZ, Delavsko zbornico pa je zastopal s. Vodopivec.

nižji mezdi, kakor to predpisuje zakon. Niti bolnih revežev se to podjetje domačih in tujih lastnikov ne usmili, ampak jim utrjuje celo zaslužek za bolezenske tedne, ki ga predpisuje že od leta 1932. naprej obrtni zakon. Ko delavec zapušča službo, pa mu še potisnejo v podpis listek, da odhaja »popolnoma izplačan«. To je res vzorno nacionalno delo domačega in inozemskega kapitala ob severni meji. Opozarjamo na to kršenje jugoslovanske zakonodaje na meji s ponovno prošnjo za preiskavo — Inspekcijo dela pri Banski upravi Dravske banovine.

delavca in kmeta. Nobene razlike ni med njimi, vsi so enaki. V mestu so krasni kinematografi, ki so večinoma prenapolnjeni. Ko se nahajam v mestu nimam občutka, da sem v deželi, kjer divja vojna, ako ne bi videl neke trgovine, kjer stojijo ljudje v vrstah in čakajo, da pridejo na vrsto. V trgovini prodajajo razne konzervirane stvari.

V Valenciji najdeš krasne palače v raznih modernih stilih, visoke do deset nadstropij. Ne smem pozabiti krasne velike tržnice, ki se nahaja v centru mesta in kjer dobiš vse, kar potrebuješ, posebno ribe, školke in morske rake. Tukaj najdeš tudi krasne restavracije, ki so vse kolektivizirane in prodajajo po enotni ceni; za šest pezet dobiš košilo.

Dalje se vozim na avtomobilu, kateri drvi s 120 km po krasni tlakovani, deloma asfaltirani cesti med ogromnimi riževimi polji in pomarančnimi nasadi. Bližamo se obmorskemu mestu Deniju, kjer se dvigajo iz nad palmovih parkov krasne vile; letovišče nekdanjih gospodarjev Španije. Valovi Sredozemskega morja pljuskaajo ob obrežje, lahni vetrič žene jadrnice na površini morja, a moje misli so splavale v daljnji kraj, kjer šumi Drava in poje svojo staro pesem.

Iz Francije

Po dolgem času se zopet oglašamo Zagorjani našim svojcem. Sporočiti moramo, da so to lažnjive govorice, ki jih raznašajo nekateri vračajoči se rudarji doma, češ, da v Franciji ni obstanke. To je gola laž. Vsakemu človeku je znano, da brez dela ni jela. Zakaj so taki ljudje odšli v tujino, če so imeli dobro službo doma in če so imeli doma boljše eksistenco nego v tujini? Razen tega pa so radi njih ostali doma oni, ki brez dela še danes stojijo pred občino in čakajo na skromne podpore.

Vsakemu je znano, da je delo v rudnikih naporno. Kakor v Jugoslaviji tako tudi tukaj: Delo je naporno, posebno za one, ki delajo na kamnu. Toda mezda je tolikšna, da z lahkoto krijem izdatke za življenjske potrebe. — Obnemem so pa med vračajočimi se rudarji taki, ki še niso jedli grenkega kruha brezposelnih, ki še niso iskali dela. Nekoč smo v zimi stali pred občinsko tablo, se jezili in obupavali. — Danes smo pa srečni in ponosni, da smo za zimo preskrbljeni. Želimo pa tudi onim, ki so danes še doma brez dela, da si tudi oni najdejo delo in jelo, tako, da ne bodo odvisni od onih ljudi, ki skrbijo samo za našo »duševno« hrano, dočim sami plavajo v izobilju. Onim pa, ki so danes še slepi, želimo, da izpregledajo in stopijo iz teme na svetlo in se z nami borijo za boljšo bodočnost.

Rudarji iz Zagorja v Merlebachu.

ŠOŠTANJ

Kar pojdite, kamor vas srce vleče! Čitamo, da so iz mariborskih ulic že precej izginile bele nogavice. Pri nas, v tem zakotnem kraju, pa gospodje oboževalci Hitlerja še vedno javno izživajo. Opojinjamo jih, da je tega dosti. Ne bi tega napisali, ampak smo zvedeli, da je po izletu 3. junija bivši orjunaš, danes veliki petolizec G. W., ... ter oboževalec tretjega rajha, ki nikjer ni bil, pa mnogo ve, razlagal (v nekem javnem lokalu) Hitlerjev program. Trdil je, da Hitler bogatinom jemlje in daje revnim oz. delavcem. Dalje, da so tam delavci veliko inteligentnejši in celo gospodje, ne pa takšni cigani kakor pri nas! — V družbi je bilo tudi nekaj pametnih in med temi se je eden oglašil in rekel: »A — tako, potem pa sem jaz s posebnim vlakom včeraj peljal 600 ciganov na izlet v Zagreb?« — Delavci, zapomnite si to, kakšne ljudi imate med seboj. Kaj bo G. W. rekel na te besede svojega ljubljence? Mi bi k temu pripomnili samo to, da tisti, ki mu je toliko pri srcu, ... dežela kljukastega križa, naj gre gori. Zakaj že niste pobrali šil in kopit, zakaj se še sučete med nami cigani. Tudi nekaj obrtnikov in trgovcev je za Hitlerja, ne sramujejo se pa imeti denar od ciganov. — Opazovalec.

KLENOVNIK

Silajno uspešna delavska akademija v zdravilišču

Sodrug urednik! Prosim te, da priobčiš ta članek, ki naš slovenskim sodrugom prikaže agilnost naših južnih sodrugov iz Srbije, Bosne, Črne gore in Dalmacije, zbranih v zdravilišču OUZD v Klenovniku.

Po šesttedenski pripravi in propagandi sta organizatorja delavskega gibanja, ki sta sedaj tu v zdravilišču, ss. Radovan Zogović, književnik iz Črne gore in Ivan Živanović, trg. pom. iz Beograda, organizirala delavsko akademijo.

V nedeljo, dne 28. t. m. je prisel iz Varaždina pevski zbor »Slobode«, ki je s petjem izpopolnil program naše prireditve, koje čisti dobiček je namenjen v prid siromašnim pacientom. Pred okoli 250 poslušalci je mogočno zadonel »Delavski pozdrav« pevcev »Slobode«. Sledil je dolgotrajen aplavz. Za tem je stopil na oder, burno pozdravljen, s. Zogović, književnik in v svojem govoru »Kultura in delavec« v lepih besedah orisal odnose delavcev do kulture v Španiji, Nemčiji itd.

Moški zbor »Slobode« je zapel slovensko narodno »Hija ob cest' stoji« in hrvaško narodno »Vozila se«, S. Ivan Živanović, mlad in agilen, je z recitacijo »Drugovima« (od delavskega pesnika Oskarja Devića) žel najtoplejšo priznanje. Moški zbor »Slobode« je odpel rusko narodno »Vtjomnjoj otljejev« in slovensko narodno »Moja kosa«. Potem je pel bariton-solo s. Jerbič iz Varaždina. Vera Samardžija je odlično recitirala Alekse Šautića »Muka« in »Posjeta gde kod bolesne služkinje«. Potem so sodrugi in sodružice v zdravilišču zapeli bolgarsko delavsko pesem »Rabotnici«. — Sledil je vložek: saksofon ob spremljevanju klavirja. Nato pa je sodružni zbor »Slobode« zapel pesem o »Delu«. Ob zaključku pa je zopet stopil na oder književnik s. Zogović in recitiral svoj sestavek-pesem »Špansko proleće«, ki je izzvala pravo navdušenje. Vrle sodrugi Varaždince smo spremili do avtomobila, kjer smo odpeli »Dani se«, nato pa smo še srčno in sodružno poslovili.

Kakor vidite, dragi sodrugi, je naša prireditev dobro uspešna. Čisti dobiček te prireditve znaša 409 din in gre v prid siromašnim pacientom. Med publiko so bili: g. primarij dr. Günsberg, g. upravnik, sreski načelnik in mnogo drugih. Kot organizatorjem delavskega kulturnega gibanja v Klenovniku gre priznanje sledečim sodrugom in sodružicam: Zogoviću, Živanoviću, Cenku, Šustern, Predojevičevi, Veri Samardžijevi.

Milinjaskij.

KRMELJ

Zborovanje rudarjev, zaposlenih v rudniku Jakl d. d. v Krmelju, se bo vršilo v torek, dne 6. t. m. ob 4. uri popoldan. Na zborovanju bo poročal načelnik II. skupine Pliberšek o splošnem položaju delavcev v Krmelju in o drugih važnih zadevah. Zborovanje se bo vršilo v gostilni Nišanc v Krmelju.

Pismo iz Španije

8. avgusta 1938.

Sodrugi in sodružice!

Pošiljam vam tople pozdrave iz dežele sonca in pomaranč, ki je sedaj pozorišče krvavih bojev.

Po dolgih mesecih sem zopet prejel en izvod »Delavske Politike«. Kaka radost me je obšla, ko sem čital domače vesti, kljub temu, da so bile en mesec stare. Vesel sem bil tudi tega, da ste storili korak naprej, da list izhaja trikrat tedensko. Ko sem čital »Delavsko Politiko« se mi je vzbudil spomin na moj ljubi domači kraj in na vas bratje in sestre, ki ste ostali doma.

Naznanjam vam, da naši izseljeniki iz Francije in Amerike vodijo z nami enotno borbo in nam pomagajo tudi materijalno. Udruženje žen in deklet proti vojni in fašizmu iz Francije nam je pred kratkim poslalo zastavo našega nesmrtnega Ivana Cankarja. To ime nosi tudi naša kompanija, v kateri se mi bojujemo. Obnemem so nam sodružice poslane še cigare-

te, milo, nogavice, robce, pisemski papir, zobno pasto in ščetke.

Naši sodrugi iz Amerike pa so nam kupili moderno ambulanco, katero smo sedaj sprejeli in ki tudi nosi ime »Ivana Cankarja«. Mi smo vsem jako hvaležni, ki so vodili akcijo in za nakup ambulance in medicamentov, kar je vse skupaj stalo nad 2500 dolarjev.

Dragi bratje! Španija je po svoji legi in klimi jako različna, v tem letnem času vlada v obmorskih krajih huda vročina, dočim so v hribovitih predelih dnevi vroči a noči hladne kakor pri nas v mesecu marcu.

Potujem z električnim vlakom med olivnimi nasadi proti Valenciji. Še 10 minut vožnje in smo v Valenciji. Čitalec si bo predstavljal, da je tukaj velik nered in vojna mrzlica. Nasprotno: Španjolec je po svojem temperamentu takšen, da komaj je oddaljen sto metrov za bojno linijo, že prepeva. A kaj šele, ko je 50 km za fronto. Po ulicah je velik promet, kakor v drugih velemestih; tramvaji se križajo, avtomobili drviijo, a kavarne so polne naroda, ki se zateka v nje pred tropiskim soncem. Tukaj najdeš voljake, oficirje,

